

Umhverfissvottun í ferðapjónustu -tálsýn eða tækifæri?

Ráðstefna, Grand Hótel Reykjavík, 11. maí 2005

Umhverfismerki, kostir og gallar

Stefán Gíslason
Umhverfisstjórnunarfræðingur MSc
UMÍS ehf. Environice
Borgarnesi

Innihald

1. Kostir og gallar umhverfismerkja almennt
2. Helstu merki allt um kring og hérlendis
3. Kostir og gallar einstakra merkja
4. Niðurstaða

Kostir og gallar almennt

Kostir umhverfismerkja:

- Gera góðan árangur sýnilegan
- Einföld skilaboð !
- Hjálpa til við markaðssetningu (jákvæð áhrif útávið)
- Styðja innra starf (jákvæð áhrif innávið)
- Stuðla að sjálfbærri þróun

Gallar umhverfismerkja:

- Geta valdið ruglingi
- Stundum notuð sem grænþvottaefni

Meira um kosti og galla

- Kostirnir eru algjörlega bundnir við óháð umhverfismerki
- Hagsmunatengd merki eru líkleg til að gera meiri skaða en gagn (valda ruglingi (viljandi eða óvart) og grafa undan trúverðugleika umhverfismerkja almennt)
- Gallar eru líklegri til að birtast þar sem þekking eða umhverfisvitund neytenda er takmörkuð
- Merkin votta ekki öll sömu þætti. Því er samanburður stundum hæpinn
  - Sum merki votta aðeins einn þátt (t.d. orkunýtingu) eða fáa, en önnur eru heildstæðari (beita vistferilsnálgun)
  - Sum merki votta árangur en önnur votta kerfið sem slíkt

Hvað er hvað?

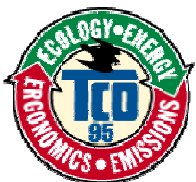

MILJØFYRTÅRN

Hvað er hvað?

MILJØFYRTÅRN

Valkostir á Íslandi

➤ Norræni Svanurinn

➤ Evrópublómíð

➤ Green Globe 21

➤ Bláfáninn

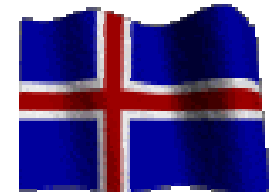
➤ Tún (?)

➤ ISO 14001

➤ EMAS

Norræni Svanurinn

Kostir:

- Opinbert umhverfismerki Norðurlandanna
- Mjög vel þekkt (og virt) á Norðurlöndunum
- “Type 1” - merki = uppfyllir kröfur ISO 14024
- Strangar kröfur (30% „reglan“)

Gallar:

- Í ferðaþjónustunni er Svanurinn aðeins til fyrir hótél og farfuglaheimili
- Takmarkaður við Norðurlöndin
- Strangar kröfur (30% „reglan“)

Evrópublómið

Kostir:

- Opinbert umhverfismerki Evrópusambandsins
- “Type 1” - merki = uppfyllir kröfur ISO 14024
- Strangar kröfur (30% „reglan“)

Gallar:

- Í ferðapjónustunni er Blómið aðeins til fyrir gististaði og tjaldsvæði
- Takmörkuð útbreiðsla (27 vottaðir gististaðir)
- Strangar kröfur (30% „reglan“)

Green Globe 21

Kostir:

- Alþjóðlegt merki
- Þróað innan ferðaþjónustunnar
- Vottar hvers konar ferðaþjónustufyrirtæki
- Meðalstrangar kröfur (~ 50%)
- Staðall fyrir samfélög (sá eini sinnar tegundar)

Gallar:

- Takmörkuð útbreiðsla á heimsvísu
- Meðalstrangar kröfur (~ 50%)

Bláfáninn

Kostir:

- Alþjóðlegt merki (upphaflega evrópskt)
- Mjög útbreitt (tæplega 3.000 fánar í 29 löndum 2004)

Gallar:

- Vottar aðeins baðstrendur og smábátahafnir

Tún (lífræn vottun)

Kostir:

- Lífræn vottun, sem byggir á Evrópureglugerð og reglum alþjóðlegra samtaka (IFOAM)
- Samræmd vottun í tugum þjóðlanda
- Áhugaverð viðbót við „veitingastaðaflóruna“, (sbr. KRAV í Svíþjóð)

Gallar:

- Ekki aðgengilegt fyrir íslenska ferðapjónustu enn sem komið er
- Innan ferðapjónustunnar gæti merkið aðeins nýst veitingastöðum

ISO 14001

Kostir:

- Alþjóðlegur staðall fyrir umhverfisstjórnunarkerfi
- Þekktur um heim allan (um 75.000 fyrirtæki vottuð)
- Nýtist hvers konar fyrirtækjum
- Kerfi stöðugra úrbóta

Gallar:

- (Talið) flókið og dýrt í framkvæmd
- Gerir ekki kröfur um frammistöðu
- Merkið nýtist ekki til markaðssetningar

EMAS

Kostir:

- Evrópsk reglugerð um umhverfisstjórnunarkerfi
- Byggir á sama grunni og ISO 14001, en gengur lengra
- Nýtist hvers konar fyrirtækjum
- Kerfi stöðugra úrbóta
- Hægt að nota merkið í markaðssetningu

Gallar:

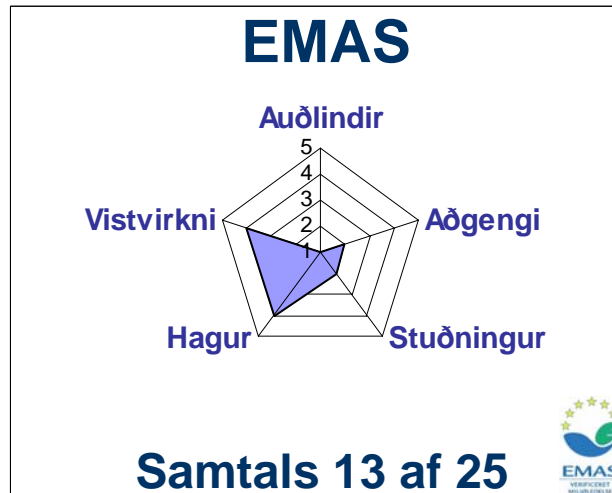
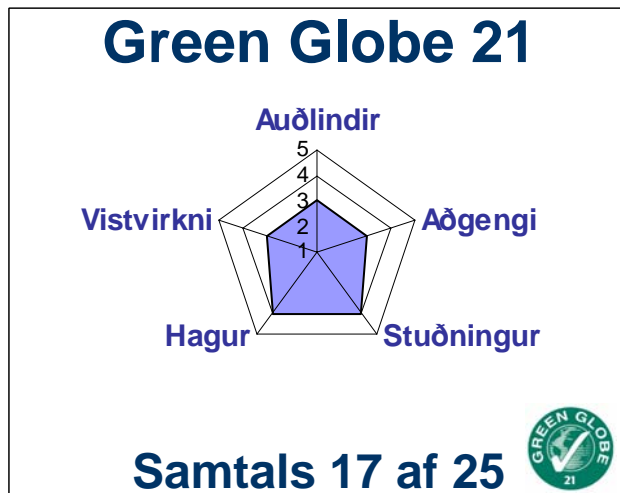
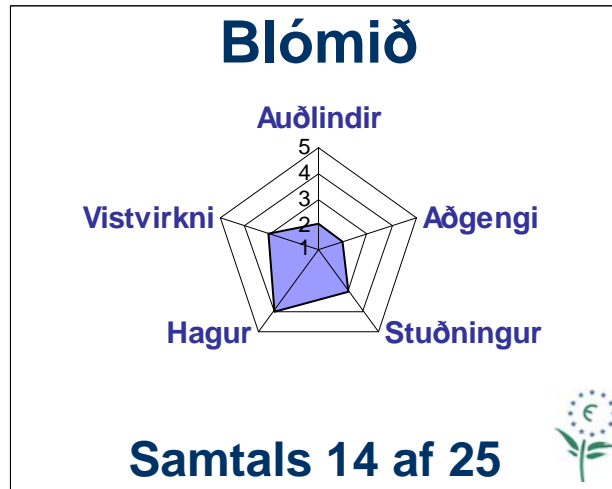
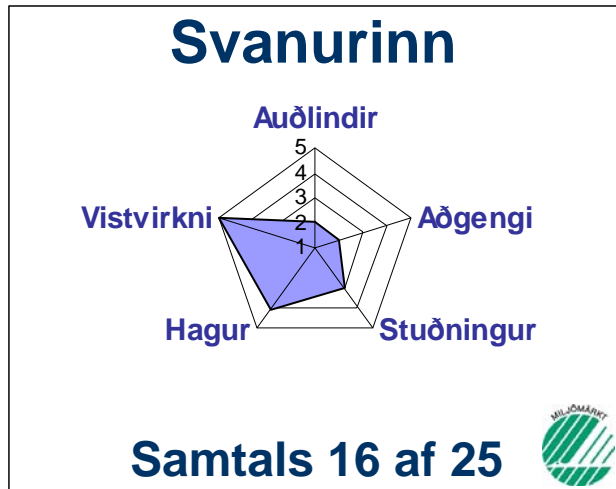
- (Talið) flókið og dýrt í framkvæmd
- Gerir ekki kröfur um frammistöðu
- Gengur lengra en ISO 14001

Annar samanburður

- Anne Maria Sparf (2005) bar saman 10 mismunandi viðmiðakerfi (e. Benchmarking tools), þar af 4 sem nefnd eru hér að framan. Metnir voru 5 þættir:
  1. Auðlindir (þörf kerfisins fyrir fjármagn, vinnuframlag og sérþekkingu)
  2. Aðgengi (notendaviðmót, sveigjanleiki, aðgengi smáfyriertækja, tungumál, uppfærslur o.fl.)
  3. Stuðningur (vefsíða, aðstoð, leiðarvísar, o.fl.)
  4. Hagur (áhrif á afkomu og umhverfisímynd, áreiðanleiki)
  5. Vistvirkni (e: Eco-efficiency) (tengsl við mikilvæga umhverfispætti, áhrif á umhverfislega frammistöðu, mælanleiki)
- Lítum nánar á þennan samanburð:

Samanburður Önnu M. Sparf

Heimild: Anne Maria Sparf. *Comparing Environmental Performance. Environmental benchmarking for SMEs in the Nordic tourism industry.* MS-thesis in Environmental Sciences, University of Iceland, Department of Geology and Geography, Environmental Research Institute, Reykjavík, 2005.

Niðurstaða

- Umhverfisstarf er nauðsynlegt fyrir framtíðina, þ.e.
  - fyrir komandi kynslóðir
  - fyrir fjárhagslega afkomu !!!
- Óháð vottun er nauðsynleg til að tryggja trúverðugleikann
- Ferðapjónustan á Íslandi getur nú valið um 6-7 mism. kerfi
  - Svanurinn hentar vel fyrir „metnaðarfulla gististaði“
  - Blómið hefur litlu við það að bæta
  - Green Globe 21 er aðgengilegt hverjum sem er
  - Bláfáninn dugur vel fyrir baðstrendur og smábátahafnir
  - Tún (lífræn vottun) er ekki í boði en gæti orðið áhugaverður kostur fyrir veitingastaði
  - ISO 14001 er traust kerfi, en einkum fyrir stærri aðila
  - EMAS hefur litlu við það að bæta
- Hver um sig verður að velja það sem hentar best !

